

สภาพของปัญหา

หลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 ประเทศไทยได้นำเอาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยมาใช้ แต่ประเทศไทยก็เช่นเดียวกับหลายประเทศ เมื่อพูดถึงการปกครองระบอบประชาธิปไตย จุดสนใจมักมุ่งไปอยู่ที่สภาเป็นสำคัญ¹ ผู้นำในการปกครองได้นำเอาระบบรัฐสภาทั้งระบบสภาเดียว (Unicameral System) และระบบสองสภา (Bi-Cameral System) มาใช้² แต่ตลอดเวลาที่ผ่านมา นอกจากประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นเคยกับระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา รวมทั้งวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน³ และ

¹ พงศ์เพ็ญ ศกุนตารักษ์, ประชาธิปไตยกับกระบวนการเมืองในประเทศไทย (พระนคร : โรงพิมพ์สมาคมสังคมนักคิดแห่งประเทศไทย, 2512), หน้า ๒๓๓.

² ภิรมล ทองธรรมชาติ, รัฐสภาในระบอบการปกครองของไทย (พระนคร : โรงพิมพ์สมาคมสังคมนักคิดแห่งประเทศไทย, 2514), หน้า ๒๓๓ จ.

³ Thinapan Nakata, The Problems of Democracy in Thailand : A Study of Political Culture and Socialization of College Students (Bangkok : Printed by Praepittaya International, 1975), p.2 - 5.

เศรษฐกิจ 1 ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตย แล้วผู้นำในการปกครองเองก็ไม่ส่งเสริมระบบรัฐสภาอย่างจริงจัง แย่งชิงอำนาจกันตลอดเวลา² บทบาทของสภาจึงมักจะกลายเป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหารหรือผู้มีอำนาจเป็นส่วนใหญ่ หากสภาบุคคลใดก็ตามขัดขวางการดำเนินงานหรือนโยบายของฝ่ายผู้มีอำนาจ หรือไม่สนับสนุนการทำงานของผู้มีอำนาจ สภานั้นก็จะถูกยุบโดยการรัฐประหาร แล้วแต่งตั้งพรรคพวกของคนเป็นสมาชิกประเภทสอง หรือสมาชิกวุฒิสภา เพื่อคอยเป็นเครื่องมือค้ำจุนบัลลังก์³ เช่น การรัฐประหารในปี พ.ศ. 2494 และนำเอารัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 2 (วันที่ 10 ธันวาคม 2475) กลับมาใช้อีกครั้ง ให้อำนาจฝ่ายบริหารแต่งตั้งสมาชิกประเภทสองทำงานร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2511) ให้อำนาจฝ่ายบริหารแต่งตั้งวุฒิสภาและมีอำนาจเท่าเทียมกับสภาผู้แทนราษฎร ฯลฯ

แต่หลังจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองใน วันที่ 14 ตุลาคม 2516 สภาพทางการเมืองได้เปลี่ยนแปลงเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

1. คณะอาจารย์คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, รายงานผลการวิจัยเรื่องลักษณะการปกครองของสถาบันสังคมไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย (พระนคร : โรงพิมพ์กรุงสยาม, 2515). หน้า 158.

2. ม.ร.ว. ชนม์สวัสดิ์ ชมพูนุท, 4 ยุค 4 สมัย ของการปฏิวัติ (พระนคร : โรงพิมพ์เอกศิลป์, 2517), หน้า 219 - 283.

3. กระทบต. ทองธรรมชาติ, รัฐสภาในระบบการปกครองของไทย, เรื่องเดิม, หน้า 6 - 25.

และได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2517 ซึ่งได้ชื่อว่า เป็นรัฐธรรมนูญที่มีความเป็นประชาธิปไตยมากกว่ารัฐธรรมนูญฉบับอื่น ๆ เท่าที่เคยมีมา โดยกำหนดให้มีการปกครองแบบรัฐสภา มีผู้นำพรรคฝ่ายค้าน หัวหน้าฝ่ายบริหารจะคงมาจากการเลือกตั้งของประชาชน มีการปกครองท้องถิ่น มีการถ่วงดุลอำนาจกันระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ โดยฝ่ายบริหารไม่สามารถจะเข้าครอบงำฝ่ายนิติบัญญัติได้ ขณะเดียวกันฝ่ายนิติบัญญัติก็ต้องคอยควบคุมการบริหารงานของรัฐบาลให้เป็นไปตามนโยบายที่แถลงไว้ต่อสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น จึงทำให้สภาผู้แทนราษฎรในช่วงนี้จะมีบทบาทในการควบคุมการบริหารงานของรัฐบาลอย่างกว้างขวาง

โดยทั่วไปการปกครองในระบบรัฐสภา ๆ จะมีบทบาทดังต่อไปนี้

1. การใช้อำนาจนิติบัญญัติ โดยการอนุมัติหรือไม่อนุมัติร่างพระราชบัญญัติที่ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติเป็นผู้เสนอ พระราชกำหนดที่ฝ่ายบริหารเสนอ การใช้อำนาจนิติบัญญัติของรัฐสภาจะสามารถควบคุมการบริหารงานของรัฐบาลได้ เพราะรัฐสภาจะต้องอนุมัติร่างพระราชบัญญัติทุกฉบับ โดยเฉพาะร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินและงบประมาณเป็นร่างพระราชบัญญัติที่สำคัญมาก มีผลต่อการอุดหนุนของฝ่ายบริหาร ดังนั้น เมื่อฝ่ายบริหาร คือ คณะรัฐมนตรีต้องการเครื่องมือในการบริหาร ซึ่งได้แก่กฎหมายก็จำเป็นต้องขออนุมัติต่อรัฐสภาเสียก่อน ถ้าหากรัฐสภาเห็นด้วยก็สามารถดำเนินการตามความประสงค์ของฝ่ายบริหารได้ ถ้ารัฐสภาไม่เห็นด้วยฝ่ายบริหารก็ไม่อาจดำเนินการอะไรได้ และต้องลาออกตามประเพณีทางการเมืองแบบประชาธิปไตย การใช้อำนาจนิติบัญญัติอีกประการหนึ่งที่สำคัญของรัฐสภา คือ การพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการปกครองประเทศ

2. การควบคุมและตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาลทั้งในด้านตัวบุคคลและนโยบาย อาจกระทำได้หลายประการ

2.1 คณะรัฐมนตรีจะต้องแถลงนโยบายต่อสภาผู้แทนราษฎร เพื่อขอความไว้วางใจจากสภาผู้แทนราษฎรก่อนที่จะเข้าบริหารประเทศ ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสิทธิที่จะซักถามและอภิปรายในเรื่องความเหมาะสมของนโยบาย ความสามารถที่จะบริหารให้สำเร็จผลตามนโยบาย แผนการปฏิบัติและวิธีการตามนโยบาย แผนนโยบายแห่งรัฐธรรมนูญ และหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามที่มีกำหนดในกฎหมาย ส่วนที่เกี่ยวกับรัฐมนตรีแต่ละคน จะอภิปรายได้แต่เฉพาะที่จะเป็นผลให้รัฐมนตรีทั้งคณะไม่ได้รับความไว้วางใจ

2.2 การตั้งกระทู้ถาม เป็นคำถาม ที่สมาชิกสภาทุกคนมีสิทธิตั้งถามรัฐมนตรีในเรื่องใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อเท็จจริง หรือขออนโยบายที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ของรัฐมนตรี ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่รัฐสภาใช้ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร แต่เป็นมาตรการขั้นต้นที่ไม่เด็ดขาดแต่ประการใด เพราะรัฐมนตรีมีสิทธิที่จะตอบหรือไม่ตอบกระทู้ถามนั้นก็ได้ เมื่อเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผย เนื่องจากเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน อันนี้เป็นเอกสิทธิ์ของรัฐมนตรี แต่ในทางปฏิบัติรัฐมนตรีจะตอบกระทู้ถามทุกอย่างของสมาชิก เพราะถ้าไม่ตอบกระทู้ถามของสมาชิกบ่อย ๆ และไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะตอบให้เป็นที่พอใจของสมาชิกสภา ผู้ตั้งกระทู้ถามแล้ว ก็อาจจะถูกดำเนินการขั้นรุนแรงได้โดยการเข้าขอเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปไม่ไว้วางใจเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะได้ ซึ่งเป็นอันตรายเป็นเสถียรภาพของฝ่ายบริหาร หรือเพื่อให้แสดงข้อเท็จจริงโดยไม่ลงมติ ดังนั้น การตั้งกระทู้ถามนี้จึงนับได้ว่ามีประโยชน์ทั้ง 2 ฝ่ายไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหาร รวมทั้งประชาชนด้วย เนื่องจากฝ่ายนิติบัญญัติจะสามารถตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของบรรดาข้าราชการทุกคนที่รัฐมนตรีต้องรับผิดชอบได้ มีผลทำให้รัฐมนตรีต้องระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามตัวบทกฎหมาย และต้องคอยสอดส่องดูแลข้าราชการผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติราชการโดยชอบ ไม่ใช่อำนาจจตุรราชกุมาร นอกจากนี้จะทำให้สภามีอำนาจที่จะทักท้วงการบริหารงานของรัฐบาล ที่อาจจะบกพร่องไปบางหรือไม่คำนึงถึงความ

ต้องการของประชาชน รวมทั้งเมื่อสมาชิกรัฐสภาคนใดสงสัยการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารก็จะตั้งกระทูถาม และรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบก็มีโอกาสแถลงขอเท็จจริงหรืออุปสรรคต่าง ๆ ให้ฝ่ายนิติบัญญัติทราบ เพื่อจะได้อบรมมือกันหาทางแก้ไขต่อไป

กระทูถามมี 2 ประเภท คือ กระทูถามธรรมดากับกระทูถามควน กระทูถามควนจะเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน หรือมีเหตุฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนในอันที่จะรักษาความปลอดภัยสาธารณะหรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม หรือเสรีภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือกระทบกระเทือนต่อสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศ

2.3 การเปิดอภิปรายทั่วไป เป็นบทบาทที่สำคัญของฝ่ายนิติบัญญัติในการตรวจสอบอำนาจฝ่ายบริหาร แบ่งออกเป็น 2 วิธี

2.3.1 การเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่ลงมติ เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงขอเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน โดยสมาชิกผู้มีความสนใจในเรื่องเดียวกันมีจำนวนตามที่รัฐธรรมนูกำหนดขอเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่ลงมติ แต่คณะรัฐมนตรีมีสิทธิที่จะขอให้ระงับการเปิดอภิปรายทั่วไปก็ได้ ถ้าเห็นว่ายังไม่ควรเปิดอภิปรายเพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน แต่เมื่อมีการเปิดอภิปรายทั่วไปแล้วสมาชิกสภาคนอื่น ๆ ที่มีใตลงชื่อขอเปิดอภิปรายก็มีสิทธิตั้งคำถามคณะรัฐมนตรีได้โดยไม่จำกัดจำนวนคำถาม เพื่อให้สมาชิกสภาอื่น ๆ หมกข้อสงสัยและเปิดโอกาสให้รัฐมนตรีแถลงขอเท็จจริงและแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ วิธีนี้ถือเป็นการควบคุมรัฐบาลที่สำคัญวิธีหนึ่งของรัฐสภา เนื่องจากสามารถตั้งปัญหาถามได้อย่างกว้างขวางเท่าที่สมาชิกต้องการจะบรรยายละเอียดจากฝ่ายบริหาร การเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่ลงมตินี้ อาจจะเป็นการส่งเสริมเสถียรภาพของรัฐบาล ถ้ารัฐบาลสามารถชี้แจงขอเท็จจริงให้สมาชิกรัฐสภาพอใจ แต่ในทางตรงข้ามอาจจะเป็นผลร้ายแก่รัฐบาลได้ถ้ารัฐบาลไม่สามารถขจัดข้อสงสัยของสมาชิกรัฐสภาได้ ซึ่งอาจจะนำไปสู่การขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือห้คณะได้

เพราะฉะนั้น การขอเปิดอภิปรายทั่ว ๆ ไป จึงกระทำเฉพาะกรณีที่สำคัญที่ประชาชนมีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องนั้น ๆ หรือสนใจ คณะรัฐมนตรีต้องระมัดระวังอย่างมากในการบริหารราชการแผ่นดินให้ตรงตามนโยบายที่แถลงไว้ต่อรัฐสภา

2.3.2 การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจหรือไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายตัวหรือทั้งคณะ โดยเหตุที่รัฐบาลต้องบริหารงานโดยรับผิดชอบต่อนิติบัญญัติ สถานิติบัญญัติจึงต้องมีอำนาจควบคุมฝ่ายบริหารได้อย่างเด็ดขาดถึงขั้นคณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องลาออก ซึ่งฝ่ายบริหารก็สามารถจะอุทธรณ์ต่อประชาชนได้โดยการยุบสภา เพื่อให้ประชาชนตัดสินว่าใครเป็นฝ่ายผิดหรือถูก วิธีการควบคุมของฝ่ายบริหารแบบนี้ถือเป็นการควบคุมขั้นสุดท้ายของรัฐสภา เพราะฉะนั้น การจะเสนอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาล รัฐสภาต้องกระทำโดยรอบคอบไตร่ตรอง และเป็นเรื่องที่สำคัญมีผลได้ผลเสียแก่ประชาชนทั่วไป

อย่างไรก็ตาม บทบาทของรัฐสภาจะมีมากหรือน้อย ส่วนหนึ่งขึ้นกับสภาพทางการเมือง กลุ่มต่าง ๆ ภายในและภายนอกรัฐสภา โดยเฉพาะกลุ่มภายในรัฐสภา ถ้าฝ่ายบริหารเกิดจากการรวมกันของพรรคการเมืองหลายพรรค ก็จะทำให้เกิดการขัดแย้งในเรื่องของผลประโยชน์ได้ง่าย ทำให้ฐานะของรัฐบาลไม่มั่นคง พร้อมทั้งจะขาดเสถียรภาพไต่ตอดเวลา ยิ่งกลุ่มพรรคฝ่ายค้านมีการร่วมมือกันเป็นอย่างดี ก็จะสามารถแสดงบทบาทในการควบคุมการบริหารงานของรัฐบาลได้อย่างเต็มที่ ถึงขั้นขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลได้ ซึ่งสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2518 จะสะท้อนภาพให้เห็นบทบาทในการรวมตัวกันจัดตั้งรัฐบาลผสมของพรรคการเมืองต่าง ๆ และการขัดแย้งจนนำไปสู่การยุบสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้ง บทบาทของกลุ่มพรรคฝ่ายค้านในการควบคุมการบริหารราชการของรัฐบาลด้วย ซึ่งเป็นเรื่องที่จะได้ทำการศึกษากันต่อไป.

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงบทบาทของสภาผู้แทนราษฎรเท่าที่มีมาเป็นอย่างไ และกลุ่มพรรคฝ่ายค้านของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2518 มีบทบาทแตกต่างไปจากสภาผู้แทนราษฎรชุดก่อน ๆ อย่างไรโดยเฉพาะ ในระยะเวลาที่ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบรัฐสภาอย่างแท้จริง
2. เพื่อศึกษาถึงการรวมกลุ่มกันจัดตั้งรัฐบาลของพรรคการเมืองต่าง ๆ ว่าจะรวมกันได้อย่างไร และอะไรเป็นสาเหตุทำให้เกิดการขัดแย้งกัน จนกระทั่ง ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรีที่ตัดสินใจประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2518 เพื่อให้มีการเลือกตั้งกันใหม่

สมมติฐานของการศึกษา

1. การรวมกลุ่มกันจัดตั้งรัฐบาลผสมและการขัดแย้งของพรรคการเมือง จนนำไปสู่การยุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2518 เป็นเรื่องของการขัดกันในระดับบุคคลและผลประโยชน์ส่วนบุคคลมากกว่าเรื่องการขัดกันทางด้านนโยบาย
2. กลุ่มพรรคฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2518 มีบทบาทอย่างกว้างขวางในการควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. จะช่วยให้เข้าใจบทบาทของสภาผู้แทนราษฎรในการควบคุมฝ่ายบริหารได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะในสภาพทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง
2. จะช่วยให้ทราบถึงข้อบกพร่องต่าง ๆ ของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการเป็นแนวทางแก้ไขต่อไป
3. จะช่วยให้ทราบถึงการจัดตั้งรัฐบาลผสมและสาเหตุของการขัดแย้งของพรรคการเมืองภายในสภาผู้แทนราษฎร
4. เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาเฉพาะบทบาทของสภาผู้แทนราษฎรสมัยต่าง ๆ โดยเฉพาะบทบาทของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2518 แต่เนื่องจาก วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ อาศัยหลักการพรรณนาเป็นพื้นฐานและการวิเคราะห์ควบคู่กันไปภายในแต่ละบทแต่ละตอน โดยอาศัยหนังสือ รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร วารสาร หนังสือพิมพ์ เอกสารต่าง ๆ ที่เชื่อถือได้ เป็นเครื่องมือในการค้นคว้าศึกษาอ้างอิง และใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือสนับสนุนการศึกษาวิจัย ในการเสนอเรื่องผู้เขียนจึงแบ่งหัวข้อการศึกษาออกเป็น 6 บท ดังนี้

- บทที่ 1 บทนำ
- บทที่ 2 บทบาทของสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2517
เกี่ยวกับการควบคุมฝ่ายบริหาร
- บทที่ 3 เปรียบเทียบสภาพแวดล้อมทางการเมืองก่อน วันที่ 14 ตุลาคม 2516 กับหลังวันที่ 14 ตุลาคม 2516 เกี่ยวกับการรวมตัวจัดตั้งเป็นกลุ่มผลประโยชน์ของประชาชนเพื่อรักษาสิทธิของตนเอง
- บทที่ 4 วิเคราะห์การรวมกลุ่มกันจัดตั้งรัฐบาลของพรรคการเมือง และการขัดแย้ง โดยศึกษาถึงการรวมกลุ่มกันจัดตั้งรัฐบาลของพรรคประชาธิปไตยกับพรรคเกษตรสังคม การรวมกลุ่มกันจัดตั้งรัฐบาลของกลุ่มสหพรรคและการขัดแย้งกันจนกระทั่งนำไปสู่การประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร
- บทที่ 5 บทบาทกลุ่มพรรคฝ่ายค้านของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2518
โดยศึกษาถึงการควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล โดยการเสนอร่างพระราชบัญญัติ การตั้งกระทู้ถาม การขอเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีมติ และการขอเปิดอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาล
- บทที่ 6 บทสรุปและวิเคราะห์

วิธีดำเนินการศึกษาคณว

ผู้เขียนจะใช้วิธีการเก็บข้อมูล 2 วิธี คือ

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การศึกษาเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) จึงต้องอาศัยหลักฐานจากเอกสารต่าง ๆ เช่น หนังสือซึ่งจัดอยู่ในประเภทความรู รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร วารสาร หนังสือรายสัปดาห์ หนังสือพิมพ์ รายวัน เป็นต้น ซึ่งจะทำการศึกษาจากหอสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หอสมุดรัฐสภาและ หอสมุดแห่งชาติ

2. การวิจัยสนาม (Field Research) จะอาศัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักการเมืองต่าง ๆ เป็นบางคน เพื่อนำข้อมูลมาเป็นเครื่องสนับสนุนการศึกษาวิเคราะห์เรื่องนี้ และใช้วิธีสังเกตในฐานะที่ผู้เขียนเคยทำงานในพรรคกิจสังคมประมาณ 1 ปี.